

ERDÉLYI GAZDA

MECJELNIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
ozimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-11		12-18		19-24	
		szeri hirdetéskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
10/4	lap	14	36	70	120	160	200
7/6	"	7	18	35	60	80	100
3/8	"	3	50	9	17	50	30
2/8	"	1	75	4	50	8	75
1/8	"	1	90	2	25	4	40
					7	50	10
							12
							50

Többzári hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.
Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főtér gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. fiba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Még néhány szó a szőlőtetőről. (phylloxera)

Megint a szőlőteti, kérdi mosolyogva a tisztelt olvasó. Igen, és pedig e részben egyenesen a külföld példáját követjük, hol alig van már gazdasági és borászati lapnak egy száma, melyben ezen thema röviden vagy terjedelmesen tárgyalva ne volna, s nézetünk szerint nem ok nélkül, mert az eddig mutatkozó veszélyeket és károkat tekintetbe véve nem szabad egész Európában egy szőlőtulajdonosnak sem lennie, aki ne tudja, hogy ki és mi az a phylloxera, s mult alkalommal*) közöltt rövid figyelmeztetésünkben adósak maradván a részletes tudositással, tartozást vélünk leróni, midőn most terjedelmesen szólunk a tárgyról. Szükségesnek tartjuk ezt azért is, mivel szaklapjaink a kérdés fontosságához mérve még mind ez ideig kevés tájékoztatást nyújtottak a közönségnek, s a Borászati lapok mult évi 10-dik számát kivéve alig találkozzunk tüzetesebb ismertetéssel.

Először is, hogy tisztába jöjjünk a phylloxera kérdés nagy fontosságával, közöljük rövid kivonatban Saussure genfi tudós e tárgyról tartott értekezését.

A francia szőlős-gazdákat — mondja értekező — néhány év óta komoly aggodalommal tölti el egy a szőlőtön mutatkozó újabb kórjel. Ezen betegség 1865-ben kezdett jelentkezni s azóta oly ijesztő

mérven terjed, miszerint félő, hogy országos csapással nővi ki magát. A Rhone folyó partjait egész hosszában ellepte, s innét azt lehet mondani egész déli Franciaországban elterjedt, s oly rohamosan pusztít, miszerint ezen vidékeken a szőlőnek még a csirája is kivész, ha a betegség romboló hatása rövid idő alatt meg nem szűnik. Gyors terjedése jelenleg már szűnik, de távolról sem oly mérvben, hogy Európa bortermelő országai biztonságban érezhessék magukat s szemet hunyva, az isteni gondviselésre bizzák magukat. A folyton érkező jelentések még mindég aggasztók, maguk a francziák sincsenek tisztában, hogy hányadán vannak a veszélyelyel. Mindennap új rémhírre ébred a szőlőtulajdonos és most már mint biztos tényt említik, hogy Bordeaux vidékét is megszállta ezen veszélyes ellenség. Görögország és Déloroszsország (Krim) is meg van támadva, s mint mult alkalommal említők, már Ausztriában a klosterneuburgi borászati intézet szőlőjében is mutatkozik. Mindezek után mintegy önkénytelenül azon aggasztó kérdés merül fel, vajjon a mi szőlészetünk, — nemzeti vagyonságunk fő jövedelmi forrása megmenekszik e ezen veszélytől? Ezen válságos kérdésre majd csak a jövő felel meg, hogy azonban a netalán bekövetkező csapások esetében magunknak szemrehányást ne tehessünk, kötelességünk minden hatalmunkban levő szert és módot megkísérteni és felhasználni s azt hiszem kormányunk sem

*) lásd az „Erd. gazda“ 6-dik számát. Szerk.

fog késni a szükséges óvintézkedéseket megtenni, ép úgy, mintha a legveszélyesebb járvány fenyegetné há-
tárainkat.

A phylloxera okozta szőlőbetegség symptómái kö-
vetkezők: Május hónapban a szőlő levele minden
külső és észrevehető ok nélkül elkezd sárgulni, elszá-
rad és Juniusra kelve lehullik. A tőke fiatal hajtá-
sai szintelenek s az egész növényen félreismerhetlen
betegségi jelek kezdenek feltűnni. A fűrt nem érik
meg tökéletesen s a szemek megfnyadnak, a kék-
szőlő rózsavörös színű marad. A következő tavaszon
már a vessző rügyei aszottak, s alig hogy kifakad-
tak a tőke végkép kipusztul.

Ahol ezen betegség egyszer fellép, mintegy va-
rázsütésre szerte terjed s az egész terület rövid idő
alatt olyan mint egy temető.

Mindezen kórjelek mellett a szőlő földfeletti ré-
szén nem lehet sem élősdű gombákat, sem valami fér-
get látni, a venyigén semmi változás sem mutatkozik,
az egész betegség egyedüli fészke a gyökér. Ez utóbbi
ugyanis egészen rothadásnak indult s felületén hely-
lyel közel sárgás foltok mutatkoznak, melyeket na-
gyító üveggel vizsgálván világosan kivehetjük, hogy
azokat a gyökér repedései és mélyedéseiben összecso-
portosult phylloxera férgek képezik.

A mi ezen féreg leírását s életmódjának ismer-
tetését stb. illeti, — erre nézve az „E. G.“ mult
évi 14-dik számára utaljuk a tisztelt olvasót, itt csak
is a betegség eredetére és kiirtására vo-
natkozó nézeteket és tapasztalatokat soroljuk fel rö-
viden. —

Az első kérdésre nézve eltérők a nézetek. So-
kan azt hiszik, hogy itt csakis egy már régebben is-
mert nyavalyával van dolgunk, nagy mérvben kifej-
lődve. Mások — és pedig alapos okok folytán —
azt állítják, hogy a szóban forgó féreg Amerikából
jött hozzánk. Ezen nézet mellett szól legalább azon
körülmény, hogy missouri államban már régebben mu-
tatkozott ezen kórjel és pedig szinte ily veszélyes
alakban, s ennek tulajdonítják, hogy az európai sző-
lőfajok Amerikában nagyrészt kipusztulnak.

Bár mint álljon is a dolog a főkérdés mindég
csak az, van-e mód és eszköz hatalmunkban ezen
veszély kiirtására? Fájdalom ép erre a kérdésre nem
tudott még feleletet adni sem a praxis sem a tudomá-
ny, pedig kísérletekben nem volt fogyatkozás.

Eddigélő következő szerek lettek megkísértve:

1.) Trágyalé. A tőkét 2 láb mélységben ki-
ásták és sűrű trágyalével megöntözték.

2.) K o r o m, szinte a fentebbi módon al-
kalmazva.

3.) K é n v i r á g, a kiásott és megnedvesített
tökére hintve.

4.) R é z g á l i c z o l d a t.

5.) C y a n k a l i u m.

6.) D o h á n y f ő z e t.

7.) Ó l o m c z u k o r o l d a t.

8.) C a r b o l s a v é s C a r b o l s a v a s m é s z.

9.) Négy tőke közt központon egy lukat ástak,
s ezt c z i n k g á l i c z c z a l töltötték meg.

10.) Szinte ezen eljárás mellett c h l o r m é s z
és v é r l u g s ó v a l tettek kísérletet.

11.) A tőkét megfúrták egész a beléig s ezen
fúráson át egy vékony hegyű tölcser segítségével réz-
g á l i c z (kélkő) és h i g a n y s ó oldattal impregnál-
ták, azon nézetből indulva ki, hogy így a tőke levét
megmérgezvén, a tőkén élősdű állatok is kipusztul-
janak. —

12.) A félig kiásott tőkét megöntözték fo-
g h a g y m a f ő z e t t e l, k ö s z é n k á t r á n y n y a l,
P e t r o l e u m m a l stb. stb.

Az a kérdés már most, hogy a felsorolt szerek
közül melyik felel meg leginkább a célnak? Az ed-
digi kísérletek után határozottan állithatjuk, hogy
egyik sem, s a megkísérlett óvszerek fentebbi lajst-
romát csak azért soroltuk fel, miszerint a t. olvasó-
nak alkalma legyen meggyőződni arról, hogy mily
veszélyes ellenséggel állunk itt szemben.

Sok oldalról hallottuk már azt a tanácsot is,
hogy a megtámadott területekről a szőlőt ki kell
pusztítani, s új ültetéssel pótolni. Meg lett kísértve
ez is; sok költség, fáradság és semmi eredmény.

A dolgok ilyenén állása mellett feltűnő, sőt meg-
foghatatlan, hogy egyik első rangú szaklapunk egy
bölc s prófétája tele torokkal ki meri kiáltani, misze-
rint Magyarországnak nincs mit tartania a veszély-
től. S hogy ezen állítása ne legyen üres szó, tudomá-
nyos bonczkés alá veszi a phylloxera keletkezésé-
nek okait, sőt magával a gyógymóddal sem marad
adós. Szerinte a szőlőtöt el kell soványítani úgy,
hogy azon ne találjon táplálékot ez az átkozott fé-
reg, — ajánlja továbbá, hogy a szőlőtöt Liebig-
féle kali levessel kell öntözni, mert ezt a phylloxera
nem szereti stb. A kit netán az ilyen bölcsekedések
érdekelnének, utasítjuk a „Borászati füzetek“ mult évi
XII. és az idei I-ső füzetére, itt azt sem terjedelme-
sebben, sem komolyabban nem ismertetjük.

Meglehet a tisztelt olvasó átfutva ezen sorokat, csalódik várakozásában, s azt fogja mondani, hogy mindezekből nagyon kevés tanúságot lehet meríteni. Fájdalom az eddigi vizsgálatok eredményei után nem nyújthatunk több vigaszt és hasznos tanácsot, s ezt tudva csakis az volt szándékunk, hogy a közönséget két fontos körülményre figyelmeztetjük t. i. 1-szor, hogy határainkat egy veszedelmes ellenség fenyegeti. 2-szor, hogy ha ezen ellenség egyszer betör nincs biztos kilátás, hogy legyőzhessük. S ezen figyelmeztetést megtenni kötelességünknek tartottuk.

De vajon mihez fogjunk tehát először is a fenyegető veszély elhárítása végett? Felelet: az egyedüli óvszer szigorú tilalom akár sima, akár gyökeres veszők behozatala ellen mind azon országokból, melyekben a phylloxera csak mutatkozik is. Nem mi kezdjük meg ezen önvédelmet, a schweizi kormány már mult év Január havában szigorú tilalmat bocsájtott ki ez értelemben, s a pozsonyi phylloxera kózsza hírek felmerülésekor a kormánytanácsban Ausztria-Magyarország kizárása is szóba jött. S ha Schweiz ily szigorú övrendszabályt vél szükségesnek csekély szőlőtermelése érdekében, mit szólunk mi, kiknek existenciájuk forog kockán.

— a —

Keleti marhavész.

Magyarország több vidékein a keleti marhavész dühög. A gazdák és állattenyésztők réme ismét felütötte fejét, nyomort és állatnélküli legelőket hagyván maga után.

A hatvanos években szenvedett károokra élénken emlékszünk, a mult megtanított, mint óvakodjunk e ragályos betegségtől, mikép akadályozzuk meg terjedését, mely kórtünetek által ismerhető fel, s mily intézkedéseket tegyünk az áldozatok számának kevesbitésére.

A marhavész már a negyedik században, hihetőleg a népvándorlások alkalmával hurczoltatott be a távol Kelet-ről, s onnét kapta magyar elnevezését is. A mult században azonban, oly mérvben lépett fel, hogy milliókra ment az elhullt kérődzők száma. Szándékosan mondom kérődzők, mert nemcsak szarvasmarhára,*) hanem kecske és birkára is elragad, mely utóbbiak több ezerre menő elpusztulását 186 $\frac{3}{4}$ -ben Sz-Fehérmegyében volt alkalmam látni. —

A keleti marhavész kórgerje — contagium — eredetileg nálunk ki nem fejlődik, hanem Orosz-Lengyelország síkjairól hurczoltatik be, ragályosságánál fogva nálunk elterjedt, befészkelte magát s részint hiányos rendőri

*) A marhavésznek a bivaly is alá van vetve, erre számos példát szolgáltatott már az erdélyi járványok. Szerk.

intézkedések vagy azok meg nem tartása miatt tökéletesen ki sem irtható. Különben bár mily szigorú legyen az állategésségügyi rendőri szabály, ha a társadalom minden tagja, különösen a gazdaközönség nincs áthatva, nincs meggyőződve annak hasznosságáról; ha egyesek, midőn marhájuk megbetegszik azon boldog reményben és hiszemben élnek, hátha meggyógyul — fel sem jelentik; ha a községi előjáróság nehogy valamiképen kedves falujok arra hivatott szakemberek által meglátogatva elzáróltassék és ők szigorú intézkedések foganatosítására szoríttassanak, a kiütött vést titokban tartják, és ha a megtörtént bejelentésre azonnal a keleti marhavész terjedésének meggátlására szükséges hivatalos egyének elég gyorsan és erélyesen el nem járnak: azt kiirtani soha sem is sikerülend.

A szegény ember, kinek marhája megbetegszik kerül a feljelentést, mert tudja, hogy marhája lebunkóztatik és bőrostól eltemtetik. Valami tudós faluöregje által ajánlott universal orvossággal, mely sem nem árt sem nem használ kuruzsoltatja s végre is megnyugszik, hogy az isten elvette. Poroszországban ily, a közügy, közjóllét érdekében lebunkózandó állat az illető tulajdonostól becsáron megvéve állam tulajdonná válik és megsemmisíttetik. A gazdának kára nincs. Ha nálunk ily eljárás követtetnék, néhány ezer forinttal talán milliókat lehetne megmenteni.

A keleti marhavész contagiumát még eddig senki sem látta, sem mérte, sem elemezte, csak azt tudjuk, hogy van, és hogy van, azt sajnosan tapasztaljuk, ragályosságát pedig a legkülönbébb kísérletek igazolják.

Ragályos anyagot tartalmaznak és párologtatnak az állati testen lévő összes takhártyák, felbőr kigőzölgése, kilehelt levegő, bérürülékek, a testen és testben lévő összes secretió és excretió, elhullott és lebunkózott állatok husa és bőre, érvágás által nyert vér, röviden az egész állat e ragályos anyaggal van telve és áthatva. Kigőzölgése 20—50 lépésnyi kört képez, melynek ő gyupontja, és ha valamely állat e körbe lép, a kórgerjével érintkezik a megbetegedést el nem kerülő,

Istálló padlásokon lévő széna, szalma, ruhánemű, kefe, vakaró, oly tárgyak, melyek a contagium tova hurczolására alkalmasak.

Egy évtized előtt utaztamban S. faluhoz érve, két vasvillás ember megállit s előadják, hogy a vidéken döglik a marha, ennél fogva tehát, ha tovább menni akarok, üljek a szekér oldalára, és szénából rakott ülésemet hányjam le, ha pedig azt tenni vonakodom, menjek vissza a honnan jöttem, ők falujokon keresztül nem eresztenek.

E két ember lelkiismeretesen teljesítette a parancsolatot. De vajon nem velőtrázkodtató intézkedés-e ez? Szabad ég alatt volt, ragály nélküli szénámat elveszik; az ülésen lévő pokrocot, bundát meghagyják. Vagy miből gyanítottott, hogy csak a széna ragálytelt? Ez félszeg intézkedés, pedig vajmi sok helyen csak a takarmány elszedésben és által tündökölték, s azt hitték, hogy e boszantó intézkedéssel a marhavész terjedését megakadályozták.

Beteg állatok elhullott bérürüléke reá tapadhat lópatára, kerékhez, csizmatalpra; mészárosok, marhakereske-

dők, vasuti kocsik, vásárok, élénk közlekedés messze vidékre hurcolhatják a ragályt, nem különben nyáron át a különféle legyeknek bizonyosan részük van a vész terjedésében. Beteg állat bélürüléke trágya dombra hordva, ott más ürülékekkel befedve, hónapok mulva történendő kihordáskor ismét előidézöje a betegségnek, továbbá istállópadlásokon lévő széna a felszálló gőztől átjárva és a keleti marhavészben elhullott és elásott állatok kigőzölgései 3—6 hónap mulva, nem különben megfagyott bélsár kiengedéskor ragályteltek, ugy e betegségben sinlödő állatok istállóí, jászlai, hidlásai contagiumot tartalmaznak.

Hideg és fagy által a contagium nem semmisül meg, ellenben a szellőztetés e körgerj terjedésének, életképességének szívósságának legnagyobb ellensége. Különféle edző, maró és fojtó füstölések keveset használnak.

Hőség, nyári meleg nem direct megsemmisítője a körgerjnek, hanem szárazsító tulajdonánál fogva eloszlatja, kiszáraztja, ugy hogy ártalmatlanná válik. A betegség kezdetekor az állatok étvágy hiányban szenvednek, nem kérődznek, fejősök tejet nem adnak, a baj továbbá felbőr és gyakori izom reszketés, borzas szőr, változó hőség, gyenge érverés, továbbá közönyösség a külbefolyások ellen, álmos-ság, s fül lekonyulás által — ismerhető fel.

Általános takhártya gyuladás elmaradhatatlan, de legfeltűnőbb a száj — nöstény állatoknál a hüvely takhártyája is veret, foltos; negyvennyolcz órai betegség után a foltok sárgás fehérek lesznek, a takhártyafelbőr pedig lesimítható, a nyáleválasztás annyira fokozott, hogy a szájából habalakban foly ki. A betegség első stádiumában a szem köthártya veres, később a szem könnyezik, 48 órai betegség után pedig nyálkás geny helyettesíti a könnyfolyást.

A szem szaruhártyája mindenkor változatlan átlátszó. Az orrtakhártya foltos, nagymérvű nyálkás geny folyással. A lélegzés erős köhögéssel párosulva gyorsított. Második harmadik nap, szembetűnő elsoványodás, tehetetlenség, gyengeség áll be, a takhártyák kiizzadási nagyobbak, a köhögés gyakoribb, gyengébb, fájdalmat okozó. A betegség kezdetén a bélürülék többnyire rendes, 2—3-dik nap pedig hasmenés áll elő, az ürülék nyálkás, gennyes, némelykor véres, és felette rossz szagú, a végbél feltűnő veres.

Az állat mindinkább gyengül, a köhögés fájdalmasabb, a végbél vissza sem húzódik s végre az állat nyögések között megszünik élni.

E betegséget gyógyítani még eddig nem sikerült s hihetőleg nem is sikerülhet, míg a contagium természete ismeretlen. Ha pedig a keleti marhavészből valamely állat kigyógyult, az csak onnét eredt, hogy a betegség szelidebb lefolyású s az állat erősebb természetű volt.

A fent elösoroltakból könnyen kitalálható, mitől

óvakodjunk, és mily eljárást kövessünk e ragályos betegség terjedésének meggátlására. Ébner Sándor.

Méhészeti talány.

(Ajánlva t. méhészeink szives figyelmükbe.)

A mit 1871-ben szép tulajdon hasznommal és egyzersmind közjóakaratulag tettem, ismétetem 1872-ben s ime mi eredménnyel:

Mint 1871-ben, a mult őszkor is méhész egyletünk rajainak gyengéit betelelés előtt a leölendő gazdag kasok méheivel népesítettem és egyuttal elegendő lépesmézzel elláttam.

Épen ezt tettem — és megjegyzem, — épen azon méh és méz anyaggal azon 14 gyenge rajjal, a melyet egy a Szent-György hegyen méhészkedő gazdától a házsöngárdi kertembeni méhészkedésre vettem.

Az egyletnek a mondott módon megmentett gyenge rajai szabad ereszt alatt teleltek sarjban; e hó 16-án történt kitevéskor a rajok jó állapotban voltak és vannak ma is; magam számára nem kevesebb gonddal manipulált 14 rajból, a mely egy sok év óta méhteletésre használt pinczében telelt a kitevéskor élt 8, a kitett hatból máig pusztult 4 és így él ma kettő.

A kitelelési pinczében, szorosán az enyém mellett telelt 24 a Békásból eredő kas méh, ebből a kitevéskor csak kettő volt elpusztulva, ezek különben eredeti nem népesített kasok voltak.

A pusztult méheim anyagának kasbóli kitakarításakor azt a tanúságot észleltem: hogy nem csak az őszkor nékiek adott és majdnem teljesen megmaradt méz, hanem az is a mi általuk gyűjtetett rossz ízű, részint savanyu és részint feltűnő hig volt.

Meg kell említenem, hogy a népesített kasok — minnekutána a kapott lépet szépen a kashoz ragasztották, — egy szép napon a pinczéből napra-hozattak, hogy magukat kijárhassák.

Egér vagy más állat által történhetett kár nyoma nem volt, a halomra pusztult méh a pincze állásról napra hozva semmi feltűnőt nem mutatott.

Kérdem mi lehetett oka, hogy kivételesen az én méhem pusztult, a mely különben származására nézve olyan méh volt, a melyről nehezen lehet mondani, hogy a pusztulási anyagot magával hozta.

Ha gazdag lennék dijt tűznék ki egy elfogadható feleletre, tűznék annál inkább mivel még egy kérdésem van méhészbajtársaimhoz az 1871. évi tapasztalaimból, a melylyel idő hiánya miatt még máig sem léphettem elé.

A szives válaszadó legyen azon tudattal jutalmazva, hogy közös hasznunkat gyarapította tiszteletre méltó tudománya és munkássága által.

Szentgyörgyi József.

T Á R S A L G Ó.

Értesítés.*)

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának határozata nyomán, szőlészeti vándortanár Fekete Pál ur a jelen idény alatt a mezőszőlés borvidék marosi kerületében névszerint a következő községekben fog működni u. m. Báld, Berkenyes, Botháza, Budatelke, Csehtelke, M-Fráta, Kis-Czég, Kis-Sármás, Uzdi-Szent-Péter, Mező-Szilvás, Batos, Ludvég, Vajola, Dédrad, Harasztos, Nagy-Ercse, Tancs, Királyfalva, Kis-Nyulas Kőbölkut, Komlód, Mező-Szent-Márton, Mező-Ujlak, Nagy-Ölyves, Oroszfája, Örményes, Septér, Szász-Akna, Udvarfalva, Szabéd, Szabad, Soospatak, Sámsond, Panit, Názán-Kisfalud, Bárdos, Bazéd-Néma, Bergenye, Csávas, Csik-Szent Iván, Fele, Galambod, Kölpény, Malomfalva, Maros-Szent-Anna, Maros-Szentkirály, Ménes, Mező-Bánd, Mező-Kövesd, Mező-Madaras, Mező-Rücs, Vajda Szent Iván, Unoka, Toldalag, Sárpatok, Póka-Keresztur Póka, Majos, Magyar-Fülpös, Kötvekapu, Alsó-Köher, Pusztá-Álmás, Mező-Pete, Mező-Bodon, Maros-Orbó, Maros-Ludas, Maros-Dátos, Magyar-Dellő, Felső-Detrehem, Alsó-Detrehem, Szent-Margit, Mező-Szent-Jakab, Oláh-Dellő, Mező-Nagy-Ikland, Mező-Záh, Mező-Uraj, Mező-Szenyél, Mező-Szakál, Mező-Örke, Mező-Nagy-Csán Mező-Kapus, Maros-Lekencze, Maros-Bogát Gerend-Keresztur, Czikud.

Ezen területi felosztás a községek megnevezésével együtt a t. szőlőtulajdonos nrak becses tájékozása végett ezennel közzététetik.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt, 1873. márczius 3-án tartott üléséből.

G a m a u f V i l m o s,
egyleti titkár.

Pályázat.*)

A torda aranyosi gazdasági-egyesület részéről pályázásra bocsátott azon kérdés:

„Írassék lehetőleg legérthetőbben kellő rövídséggel egy népszerű és alaposan indokolt értekezés, a mely ki fogja mutatni, hogy egyfelől a tordai, polyáni, egerbegyi, gyéres-sz.-királyi, lónai, gerendi, hadrévi s kezei — másfelől felvinczi, földvári, kocsárdi szőlőhegyekben asztali bortermelésre tekintettel a szőlőhegyek talajára, fekvésére, égjárára és termékenységre és borok jóságára melyik

1) a sok közül az a három fehér bort adó szőlőfaj, melynek termelése a most keverve vagy elkülönítve termelt válfajok közt, általános elterjesztése, a többi válfaj felhagyásával kívánatos, sőt gazdasági tekintetben szükséges és

2) melyik azon két vörös bort adó szőlőfaj, melynek

*) Tiszteletteljesen felkértnék hazai lapjaink t. szerkesztő-egyei sziveskedjenek az ügy érdekében ezen „értesítés”-t teljesen átvenni.

Szerk.

*) T. erdélyi lapársainkat tiszteletteljesen felkérjük a pályázat jelen teljes és hiteles szövegének szives átvételére. Szerk.

termelése az 1. sz. alatt említett okoknál szintén mások felett óhajtható? —

miután f. év február hó 28-áig, mint a pályázatra kitűzött határnapig csakis egyetlen értekezés érkezett be s az a bíráló bizottság véleménye szerint a mértéket nem üti meg — ezennel újabb pályázatra bocsátattik. Jutalma 10 db. cs. kir. arany. Az értekezések beküldési határideje f. évi october hó 15-dik napja kizárólag. A dolgozatok idegen kézzel iratva s az író nevét jellegű pecsétes levélkébe rejtve, a torda-aranyosi gazdasági-egyesület választmányának Tordára czimezve lesznek a kijelelt napig beküldendőek.

LEVELEZÉS.

Cserhalomtáj, márczius 23.

Az idej tél épen ellentéte a tavainak. S a ki akkor hitte hogy földünk sarka egyet billent Északra, most elhíheti hogy kétót billent Délre. Alig volt valami fagy és hó, csak egy párszor hullott egy-két napi tartamra. A hónapos rózsák s még a remontantok levelei is teljes épségben díszlenek galyaikon. Fa kevés kellett, takarmány (kóst) több, mint szokott lanyha időjárás mellett. Méheink szabadban igen jól teletek nádtakaró alatt, míg a sarjában elhelyezettek kivoltak téve az egérrágásnak s igen melegők volt. Most már költik fiasításukat, mintha május elején lennének. Különben februárban már márczius virágzata díszlett s most virágzik a kajszin barack. A gyümölcsfák dusvirág rügygyel rakvák. Öszvetéseink nagyon szépek, s az egérokozta károk alig kis foltokban észlelhetők, bántatlanul állott gyökeikről kisarjadztak; zöldek dus növéseük mint máskor május elején szoktak lenni. E hó 4-én jelentkezett először villám és dörgés Nyugotról; 6-án volt az első nyári eső, melyet a 8—11, 20 és 21-ki követett, és melyek következtében a mezők gyepe az apróbb haszon marha számára legelővé nötte ki magát. Sőt a mult héti eső a havasak havát is megírkitotta. Az oldalasabb helyeken elkezdődött a törökbuza vetés is, s miután a vakond és egér csak nem alagsövezték határainkat a gazda közönség a legszebb reménnyel nézhet eleibe az ez évi gazdag aratás s minden féle bőtermésnek. Csakhogy már lenne valahára mezei rendőrségünk, erdő törvényünk, lenne tagosítás! Hogy szünne meg a zuglegelészet, mely a népoktatási törvénynek is legfőbb akadálya, de első forrása a nép erkölestelenedésének, midőn egy gaz gyermek huszat képes elrontani; kikkől aztán kikerülnek a drága madarak, kik lopnak, rabolnak és egyik másik gazda drága pénzen vett vagy oltott és nevelt oltoványait kitépik, ellopják, mint ez minden évben ismételten előfordul, felverik a magtárakat a törökbuza kasakat, és a más tyukja, libája árán isznak pálínkát Iczik gazda kocsmárosnál.

V. E.

A magyar országos juhászati törzskönyv alapszabály-tervezete.*)

1. §. Az országos törzskönyv célja: hiteles adatokat szolgáltatni az országban létező juh tiszta vérd származására nézve,

*) Megállapította a magyar orsz. gazd. egyesület juhászati szakosztálya. Szerk.

hogy ez által a tenyészállatokkal üzletnek biztos alapot adva, azok terjedését hazai juhtenyésztésünk javára előmozdítani lehessen.

2. §. Tiszta vérben tenyésztett, tehát a törzskönyvbe felvehető nyájnak vagy állatnak ismertetik el:

a) Az olyan nyáj, melynek heterogen közbekeverés nélküli leszármazása, akár valami külföldi, általánosan elismert telivér tenyésztésből, akár a magyar országos törzskönyvbe már felvett nyájakból pontosan vezetett származási lajstromok nyomán kimutatható.

b) Tisztavérűnek vétetik hazánk minden juhnyája, melyben legalább 8 egymás után következő nemzedéken át szigorúan tartatott meg az illető fajnak — minden más fajú vérnek bekeverését távoltartó — beltenyésztése.

3. §. Vérteljesítés céljából alkalmazott idegen apaállatok nem szakítják meg a tiszta vért, ha oly tenyészdekből vétetnek, melyek ugyanazon fajban ugyanazon tenyésztési irányt képviselő tiszta vértűkre nézve a 2-dik §-ban körülírt qualificationnak megfelelnek.

4. §. A juhek négy tenyésztési irány szerint négy külön osztályban törzskönyveztetnek.

Az első osztály azon törzseket foglalja magában, melyeknél a gyapju nemessége és finomsága előtérbe lép, míg a gyapjumennyiség csak annyira van kiképezve, a mennyire ezt ama minőségi tulajdonságok megengedik.

A második osztályba azon törzsek valók, melyeknél a gyapju nemessége és finomsága annak gazdagságával egyformán van kiképezve, a nélkül, hogy a két tulajdonság akármelyikében a másik rovására túlsúly mutatkoznék.

A harmadik osztály azon törzseké, melyeknél a gyapjugazdaság tulajdonságai lépnek előtérbe, míg e mellett a gyapju nemessége és finomsága azon mértékig van kifejlődve, melyet a gyapju gazdaság tulajdonságai még lehetővé tesznek.

A negyedik osztályt képezik azon törzsek, melyeknél a test-súly, s a hustermelésre legcélszerűbb testalkat vétetik előkelőleg tekintetbe, de e mellett gyapjujuk nemessége, finomsága és mennyisége szintén nem maradt figyelem nélkül.

E négy osztály jellemzése világosan fejezvé ki a mind-egyikéhez tartozó törzseknél követett tenyésztési irányt, az egyes, azok alatt törzskönyvezett — nyájak tulajdonságai a törzskönyvben még külön és részletesebben nem iratnak le.

A mely juhek e négy osztály egyikébe sem vehetők, például az oláh-raczká és az erdélyi juh, vagy az Angolországból behozott husfajok, — azok külön törzskönyveztetnek saját nevük alatt p. o. oláh-raczká, Southdown, Lincoln, Cotswoldjuhek stb.

5. §. Kivánatos volna, hogy a törzskönyvezett nyájak mind egyforma hágtási és származási lajstromok vezetése mellett kezeltessenek, s ennek megfelelőleg egyforma bélyegzés alá is vétessenek; a törzskönyvezésre bejelentett nyájak vagy állatok tulajdonosai énnélfogva fel fognak szólíttatni, hogy az országos törzskönyvi bizottság által kiadott lajstromozási mintát s előírt bélyegzési módot elfogadják.

6. §. A törzskönyv egyik következtése a család köpzsében, minden — egyszer a törzskönyvbe iktatott — nőstény állat úgy tekintetik, mint nemcsak saját szülöttjeinek, hanem ezek iradékainak is határtalan nemzedékeken keresztül közös családjának s illetőleg özanyja; énnélfogva ily családnak egész

jelen, mint valamennyi következő nemzedékének minden egyéne, legyen az him vagy nőstény, ugyanazon számmal bélyegezendő, mellyel az eredeti családja van jelölve. E számot családszámnak nevezendjük. Az egyének különböztetéseül szolgál a mellék-szám (sorszám) és ezen kívül a születési évszám.

7. §. Az orsz. m. gazd. egyesület a maga kebelében egy állandó törzskönyvi bizottságot állít fel, mely mint az egyesület felhatalmazottja, minden ez ügyre vonatkozó teendőket egy hivatalos rendes jegyző vagy titkár segítségével végez, és köteles a törzskönyvezésre bejelentett állatok vagy nyájak tiszta s az alapszabályoknak teljesen megfelelő származását a bejelentés vételétől számítandó legfeljebb 8 hét alatt a helyszínen előleges vizsgálat alá venni, e vizsgálatnál szigorral járván el, hogy a törzskönyv feltétlen megbízhatóságát a tenyésztő közönség irányában biztosíthassa.

8. §. A nyájban tartott valamennyi állatok egyéni törzskönyvezése sem practicabilis, sem különösen kívánatos nem lévén, a törzskönyv lényeges következtésének, a család képzésnek megfelelőleg minden nyájból legfeljebb 20 vétetik fel az országos törzskönyvbe, him pedig annyi, a mennyi egyéni párosítás mellett a szoros válnyájban alkalmaztatik.

9. §. A törzskönyvezés folytatását illetőleg határoztatik, hogy ha saját érdekében a nyájtulajdonos utalva van is arra, hogy egész törzsnnyájáról vezesse a szabályszerű származási lajstromot, — az országos törzskönyv irányában erre mégis csak az ebbe eredetileg felvett családokat illetőleg van kötelezve, és pedig úgy, hogy minden év végén a származási lajstromának hiteles mását beküldi az orsz. törzskönyvi bizottságnak, kijelölvén egyszersmind a kimutatott szaporulatból azon állatokat, melyekkel az elhalt vagy elvénült képviselő családanyákat vagy apaállatokat az orsz. törzskönyvben pótoltatni kívánja.

10. §. A törzskönyvi bizottság ezen évenkénti szaporulat-kimutatásokat, a mennyire azok a juhra vonatkoznak, nem közli egész terjedelmükben az országos törzskönyvben, hanem megőrzi azokat azon célból, hogy valahányszor valaki egyik másik állatra nézve hiteltel származási kimutatást kíván, azt hivatalos alakban kiadhassa; az országos törzskönyv folytatólagosan kiadandó füzetekben pedig mindig csak azon állatoknak nyitja meg közhírtételt, melyek az eredetileg törzskönyvezett, de már elvénült vagy elhalt példányok számának kiegészítésére vannak kijelölve.

11. §. A magyarországi eddigi törzskönyvbe már felvett juhnyájak származásukra nézve újabb igazoló vizsgálat alá nem esnek ugyan, de az ezentuli törzskönyvbe a jelen szabályok nyomán vitetnek át, s tulajdonosaik, a kik e megújítandó törzskönyvezést kívánják — a régi többé nem folytattatván — alávetik magukat minden tekintetben a szabályok által előírt eljárásnak.

EGYVELEG.

~~1111~~ Lapunk mai mellékletét, a kolozsvári ipar és kereskedelmi ügynöki iroda körlevelét ajánljuk t. olvasóink szives figyelmükbe.

* Gazdasági irodalom. Kodolányi Antal a Dr. Drechsler Gusztáv által írt, s a „Landw. Centralverein für Prov. Sachsen“ gazd. egyesület által közszorozott „der Landwirthschaftliche Pachtvertrag“ című munkából egy terjedelmes kivonatot készített; az, Ráth Mór kiadásában még ez év folytán meg fog jelenni.

* Félévi vizsgák. A k-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél a téli félév vizsgáiból még a következők vannak hátra: a II-od éves tanfolyamban: martius 31-én d. e. 9—12 és d. u. 3—6 óráig: állatboncz- és élettan, r. k. tanár Mina János; april 2-án d. e. 9—12 és d. u. 3—6 óráig: természettan, r. tanár Székely Mihály. — A III-ad éves tanfolyamban: martius 31-én d. e. 9—12 és d. u. 3—6 óráig: gazd. építészet, r. k. tanár Heigel József; april 2-án d. e. 9—12 óráig: kertészet, főkertész Ritter Gusztav. — Az I-ső éves tanfolyamban: april 2-án d. u. 3—6 óráig: irálytan, tansegéd Vékony Gábor; april 3-án d. e. 9—12 óráig: számtan, tansegéd Ordódi Lajos; april 3-án d. u. 3—6 óráig: természettan, tansegéd Szentkirályi Ákos. Ezen vizsgákra a t. szülőket, gazdákat, egyáltalában az érdeklődőket tisztelettel meghívja: az igazgatóság.

* Boraink kiviteli (export) képessége. A fáradataatlan borászati ügynök Fromm Antal ur (Pesten malomutca 6. szám) múlt évi October hóban 18 láda bort expediatott különféle tengerentuli consulatusok czime alatt. Hat láda nem pasteurisált vaali és to-

kay bort, hat pedig pasteurisált vaali és tokay bort tartalmaz, e 12 ládát a földmivelési ministerium töltette meg és szállította el. A hátralevő 6 láda Fromm ur tulajdona, tartalmaznak tokay, somlai, ruszti, ságoti, szegszárdi és budai borokat, negyven darab $\frac{1}{2}$ liter tartalmu palaczkokban vegyészeti szerekekkel kezelve és - mint Fromm ur mondja a palaczkokat hordóknak tekintve, minthogy a palaczkokbani lehuzásra még egy havi idő lett volna adandó — másrészt azonban érdekesnek is ígérkezett visszajövetelkor a vegyészeti szerekek eredményét átlátszó edényekben szemlélni. Fromm urnak f. hó 22-én hozzánk érkezett tudósításából örömmel értesülünk, miszerint a hat ládának egyike, melynek borai Jullien porral és Cordier csersav kivonattal voltak kezelve Észak-Amerikából Newyorkból teljesen kifogástalan és erjedés nélküli állapotban hozzája vissza érkezett és lakásán megtekinthető. Ime egy újabb és kétségbevonhatlan adat arra nézve, hogy okszerűen kezelt boraink kiviteli képesség tekintetében is kiállják a versenyt.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	zab	török buza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
Árakra jelez a rokban.										
Kolozsvár	mart. 27.	776—790	536—550	440—456	140—164	356—364	170	115	1250	23
Nagy Várad	mart. 17.	570—680	450—470	420—440	140—160	300—320	160	110	1100	26
Maros-Vásárhely	mart. 20.	560—600	458—480	385—425	166—200	—	190—210	140—160	1400	20
Károly-Fehérvár	mart. 27.	690—715	605—610	490—495	180—182	—	100—110	70—88	1200	20
Nagy-Szeben	febr. 28.	613—680	520—573	427—467	153—180	373	90—95	70	750	20
Brassó	febr. 28.	584—662	526	418—429	155—164	299	—	—	—	20
Besztercze	mart. 18.	620—670	480	460	150	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	mart. 20.	600—625	520—570	400—450	135—150	—	170—180	50—60	1100	20
Szamosujvár	mart. 17.	600—680	480—520	400—420	110—120	—	200	50	1200	18
Deés	mart. 18.	640—680	560—580	440—460	120—130	—	100—200	75—100	800	18
Torda	mart. 8.	652—720	484—520	440—450	136—140	—	165—170	70—100	1400	22

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 78 — frt 75 kr. Ezüst árkelet 107.80.

Bécsi marhavásár: Felhajtattott összesen 3462 drb. hizó ökör, forgalom élénk; gallicziai 32 $\frac{1}{4}$ —34 frt magyar és német hizó ökör 31 $\frac{3}{4}$ —34 frt, szerbiai hizó ökör 29 frt, a vágósúly mázsája.

* A kolozsvári takarékpénztár igazgatósága szives volt a IV-dik üzletéről szóló jelentését és zárszámadását lapunk szerkesztőségének is beküldeni. Tér-
szüke miatt csakis a következő nevezetesebb adatokat emelhetjük ki: az összes üzlet forgalma 6,017,539 frt 44 kr. volt, a tartaléktőke és nyugdíjalap gyarapítására összesen 781 frt 89 kr, különféle jótékony czélokra 620 frt fordítattott. A részvényesek a befizetett 50 frt részvénytőke után kamatul 5% osztalékul pedig 15%, és így összesen husz százalékot nyertek.

TARTALOM: Még néhány szó a szőlőtetről. (phyloxera.) — Keleti marhavész. — Méhészeti talány. — Társalgó: Értesítés. — Pályázat. — Levelezés. — Magyar juhászati alapszabály-tervezet. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Főmunkatárs: **VÖRÖS SÁNDOR.**

Hirdetések.

Jelzalog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól kezdve a legmagasabb összegig 6% kamat 1% törlesztésre illetőleg 7%-al 32 év alatt teljes törlesztés mellett (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyautca 6. sz.

Értekezhetni naponta délután 1—4 óráig.

(3.)

(8—48.)

Gazdasági és kerti veteménymagvak

Luczerna francia.

„ magyar.

Lóhere Steier.

(2—*) (8)

Burgundi répa.

Tarló répa.

Bükköny.

Fűmag, francia és angol.

Ákáczfamag sat.

Mindennemű kerti veteménymagvak, s mintegy 300 féle legújabb virágmagvak, legjobb minőségben és jutányos áron

Szentjánosi és Veisznál

KOLOZSVÁRT.

Ugyanitten találtak valódi Dittmár-féle kerti eszközök és Táx-féle zsebkések.

Hirdetés.

TAUFFER FERENCZ-nél

KOLOZSVÁRT

Csakis kizárólagosan kitűnő és hiteles gazdasági és kerti

VETEMÉNYMAGVAK

illendő árban,
továbbá saját természetnyű

„Douttonkorn“ törökbuza.

Valódi fehér és barna

SZIBERIAI ZAB

nagyvéka 2 frt oszt. értékben

(4) található. (7—47.)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvárt

(1)

(alapítva 1865-ben)

(4—24)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társasárvai vagy on és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házberendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. közös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezekon kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárokra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárokra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczkolódás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség életbiztosítási ajánlatait is a Victoriánál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkinti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezekon kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradék összegek, temetkezési költségek biztosítása, ugy túlélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereségben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s vidéki ügynökségek

a „VICTORIA“ biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt.

Wagner.

Szász.